

گفت‌وگوی «جوان» با مهدی هاشم‌زاده، کارشناس انرژی

«بنزین به نفر» امید به اصلاح مصرف و منفعت از محل صرفه‌جویی دارد

تفکیک مصرف شخصی از حمل‌ونقل، حذف یارانه خودروهای متعدد، حفظ سهم خانوارهای فاقد خودرو و افزایش منفعت اقتصادی حاصل از صرفه‌جویی بنزین را د ر پی دارد

درد

مزیت کلیدی طرح تخصیص یارانه بنزین به کد ملی به میزان یک لیتر در روز این است که خود بنزین به هر فرد پرداخت می‌شود و بعد از رسیدن قیمت بنزین به قیمت تعادلی در ۱۲ماه آینده، مبتنی بر تورم، ارزش یک لیتر بنزین نیز در بازار رایالی آن نه تنها کاهش نخواهد یافت، بلکه با افزایش تورم نیز ارزش هر لیتر بنزین یارانه‌ای مصرف‌نشده هر فرد ایرانی افزایش خواهد یافت

درد

سپس در مهر ماه سال آینده به‌قیمت تعادلی جدید که مبتنی بر تبادل در بازار بورس انرژی با سازوکارهایی نظیر گواهی صرفه‌جویی انرژی یا خرید صادر کنندگان از مردم همراه خواهد شد. قیمت تعادلی و بدون دخالت دولت در این بخش را شاهد خواهیم بود. مهم‌ترین مزیت در این بخش این است که قیمت سوخت برای صنعت حمل‌ونقل و تخصیص اگر سهم از زمان تغییر نخواهد کرد و با مجزا کردن مصرف شخصی افراد از مصرف صنعت حمل‌ونقل و تخصیص یارانه سوخت جایگزین بنزین به خودروهای فعال در صنعت حمل‌ونقل مبتنی بر پیمایش، افزایش قیمت آزاد بنزین هیچ اثری بر مصرف و قیمت نهایی صنعت حمل‌ونقل ندارد.

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

شایان بهرامی

هر روز یک لیتر به هر کد ملی، اگر حقوق یک کارگر که سه فرزند را ۲۷میلیون تومان در نظر بگیریم، خانواده‌این کارگر شامل پنج‌نفر خواهد شد و اگر فرض کنیم همه رفت‌وآمدها را با حمل‌ونقل انجام دهند و همه ۱۵۰ لیتر بنزین سهمیه‌ای این خانواده ذخیره شود و به قیمتی معادل نرخ آزاد گزینه دوم روی میز دولت با همان طرح پیش‌فرض اجراشده در کرمان، یعنی حدوداً ۹۰ هزار تومان، به فروش برسد، معادل ۱۳۱/۵ میلیون تومان صرفاً از محل بهینه‌سازی مصرف بنزین و تخصیص بنزین به نفر به جای خودرو، به این خانواده تعلق خواهد گرفت و یه این ترتیب، جریان مالی در دسترس سرپرست این خانواده از این محل افزایش ۵۰ درصدی خواهد یافت. به این ترتیب‌است که اهمیت بالای این طرح برای رفاه بردن مردم از محل بهینه‌سازی مصرف مشخص خواهد شد. بنابراین از نظر می بهترین گزینه، گزینه سوم است که هم عادلانه است و هم منجر به بالا بردن رفاه مردم از محل بهینه‌سازی مصرف بنزین خواهد شد.

هاشم‌زاده با اشاره به تفاوت این موضوع با مدل اجرایی‌شده در زمان دولت دهم در حوزه هدفمندسازی یارانه‌های انرژی که در آن نیز بنزین به قیمت هزار تومان رسید، خاطرنشان کرد: طرح هدفمندسازی یارانه‌ها در آن زمان نیز بسیار مهم و کارآمد بود و تنها تفاوتش این بود که به مردم به جای خود بنزین، میزان نقدی آن یارانه پرداخت شد که در آن زمان ۴۵ هزار تومان نزدیک به ۴۳ دلار ارزش داشت، ولی هرچه زمان گذشت، این ارزش کاهش یافت. بنابراین مزیت کلیدی طرح تخصیص یارانه بنزین به کد ملی به میزان یک لیتر در روز این است که خود بنزین به هر فرد پرداخت می‌شود و بعد از رسیدن به فروش با این طرح، به قیمت بازار آزاد هر سه ماه یکبار ورود کند. به این ترتیب که مثلاً اگر اجرای طرح و گزینه سوم دولت از ابتدای مهر ماه تا مهر ماه سال آینده که بازار آزاد به قیمت تعادلی برسد، دولت باید در قیمت آزاد ورود کند و سقف قیمتی برای این قیمت در شروع طرح تا سازگاری کامل مردم با طرح ایجاد کند. به این ترتیب با نرخ ۱۰ هزار تومان بنزین آزاد در مهر ماه آغاز خواهد شد و هر سه ماه، شد، ۱۰۰ درصدی قیمت مشخص به مردم اعلام خواهد شد؛ به این ترتیب در دی ماه قیمت به ۲۰ هزار تومان، سپس در فروردین به ۴۰ هزار تومان و در تیر ماه به ۸۰ هزار تومان و

در به‌دست آوردن رفاه از موضوع یارانه بنزین خاطرنشان کرد: تا زمانی که یارانه بنزین به خودرو به جای کد ملی هر فرد تخصیص می‌یابد، به جز مصرف بنزین، هیچ راهکار دیگری برای مردم وجود ندارد که از یارانه بنزین رفاه به‌دست آورند؛ این بدان معناست که رویکرد ما به عنوان حاکمیت در توزیع یارانه بنزین، مردم را به سمت مصرف بیشتر بنزین سوق داده است و هیچ منفعتی نیز در اصلاح‌الگوی مصرف بنزین ندارد. به همین دلیل گزینه اول و دوم روی میز دولت، دقیقاً تناوم این مسیر است که رفاه حاصل از یارانه بنزین را صرفاً با مصرف کردن بیشتر بنزین به‌دست آوریم، درست نقطه مقابل این تفکر و رویکرد، به مسئله مربوط به مصرف بنزین نیز رفاهی میزان یک لیتر در هر روز به هر ایرانی منطبق با کد ملی هر فرد، یک نوع نظام رفاهی جدید پیش‌روی مردم قرار می‌گیرد که به جای اینکه بنزین مصرف کنیم تا رفاه به‌دست آوریم، منفعت مصرف بنزین به بنزین با نرخ چهارم به قیمت دولت می‌رود و مردم هیچ نفعی از آن نخواهند برد و در طرف مقابل، نرخ چهارم نیز به عنوان نرخ معیار در صنعت حمل‌ونقل لحاظ خواهد شد و مشخص است که این طرح نیز هیچ مزیت اجرایی در شرایط فعلی کشور نخواهد داشت و هیچ عدالتی نیز در آن رعایت نخواهد شد.

وی در ادامه با اشاره به گزینه سوم روی میز دولت، یعنی تقسیم بنزین یارانه‌ای به میزان یک لیتر در روز به هر ایرانی، خاطرنشان کرد: این طرح مورد تأکید چندسalam بوده و مهم این است که این گزینه به‌صورت کامل و با در نظر گرفتن شرایط مهم مصرف هر صنعت لحاظ شود. مهم‌ترین تفاوت این گزینه با گزینه‌های قبلی این است که برای همیشه، مسئله مربوط به بنزین یارانه‌ای تولیدی در کشور را به جمعیت کشور گره خواهد زد. به این ترتیب سقف مشخصی از بنزین یارانه‌ای بین مردم توزیع خواهد شد و دومین مزیت آن نیز خروج کامل دولت از قیمت‌گذاری نرخ آزاد بنزین خواهد بود. در این طرح، بنزین به‌صورت عادلانه بین ۱۰۰ میلیون ایرانی تقسیم خواهد شد و همچنین مصرف شخصی افراد از مصرف صنعت حمل‌ونقل مجزا خواهد شد و به تمامی خودروهای فعال در صنعت حمل‌ونقل سوخت‌های جایگزین بنزین تخصیص خواهد یافت.

هاشم‌زاده با اشاره به مزیت این روش نسبت به دیگر روش‌ها

دولت پس از فراز و فرودهای بسیار، بالاخره سه طرح نهایی روی میز خود برای تصمیم‌گیری درباره بنزین نهایی کرد، به گونه‌ای که یک گزینه روی میز دولت، موضوع مربوط به پایان یافتن بنزین در صورت اتمام ۱۲۰ میلیون لیتر بنزین روزانه تولیدی کشور است؛ در صورت عبور از میزان بنزین تولیدی کشور، مازاد مصرف باید منتظر بماند تا بنزین در روز بعد در جایگاه شارژ شود و بتواند آن فرد بنزین بزند. گزینه دوم موضوع مربوط به طرح پیاده‌شده به‌صورت ساعتی در شهر کرمان بود که کارت سوخت جایگاه به قیمت‌های ۳ یا ۵هزار تومانی به‌طور کامل قطع می‌شود و بنزین بدون کارت سوخت با قیمت ۷۸/۵ هزار تومان عرضه می‌شود و گزینه سوم طبق اعلام رئیس سازمان بهینه‌سازی مصرف انرژی، مربوط به همین به نفر یا تخصیص روزانه یک لیتر بنزین به هر کد ملی است و مورد حمایت این سازمان قرار دارد و تغییر مبنای توزیع از خودرو به فرد است تا همه مردم، از جمله خانوارهای فاقد خودرو، از ثروت ملی سهم ببرند. در این مدل، تولید روزانه ۱۲۰ میلیون لیتر بنزین کشور، ۳۰ میلیون لیتر برای حفظ شرایط فعلی حمل‌ونقل عمومی، تاکسی‌ها، ناوگان اینترنتی و خودروهای کاری اختصاص می‌یابد و قیمت سوخت این بخش نیز تغییری نمی‌کند و ۵۰ میلیون لیتر باقی‌مانده میان همه آحاد مردم توزیع می‌شود که معادل روزانه یک لیتر یا ماهانه ۳لیتر اعتبار مصرف بنزین برای هر نفر است. بر این اساس، برای نمونه، یک خانوار چهارنفره ماهانه ۲۰ الیتر اعتبار بنزین در یافت می‌کند. مبنای این طرح اختصاصی خودرو بنزین با دقیق‌تر، حق و اعتبار مصرف آن به مردم است؛ بنابراین ارزش این سهم با تغییرات قیمت نفت، نرخ ارز و تورم از بین نمی‌رود و به یک مبلغ ثابت ریالی تبدیل نمی‌شود. حال با توجه به سه گزینه روی میز دولت و اینکه این گزینه در مدت کوتاهی خسته‌شوند و به‌سراغ گزینه خودی قرار گیرد، با مهدی هاشم‌زاده کارشناس حوزه انرژی به گفت‌وگو نشستیم.

هاشم‌زاده با اشاره به سه گزینه مطرح‌شده از سوی دولت در زمینه بنزین خاطرنشان کرد: گزینه اول که تا زمانی که ۱۲۰ میلیون لیتر مصرف نشود، پمپ بنزین‌ها به اعطای سوخت به مردم ادامه می‌دهند و بعد از آن هیچ سوختی به مردم تعلق نمی‌گیرد، به دلیل تعلیلی تمامی پمپ بنزین‌ها منکسر پس از اتمام ۱۲۰ میلیون لیتر بنزین تولیدی در کشور، هرج‌ومرجی در کشور رخ می‌دهد که به‌هیچ‌وجه برانزده این مردم نیست. احتمالاً بسیاری از مردم مجبور می‌شوند هر روز صبح در صف پمپ بنزین بنشینند و پمپ بنزین به مانند کوبن شیر و روغن خواهد شد و بسیار باک خود، حتی در صورت عدم نیاز به بنزین، بنزین از میانه روز به‌بعد در پمپ بنزین‌ها بافت نخواهد شد و این طرح حتی اضطراب مصنوعی نیز ایجاد خواهد کرد و به‌هیچ‌وجه این مدل از توزیع بنزین در صورت بنزین یارانه‌ای تولیدی در کشور صرفاً چند ماه بیشتر قیمت بنزین را به همین منوال ثابت نگه می‌دارد. نخواهد داشت. در این طرح نباید صفوف طولانی بنزین خواهیم بود و هر روز صبح افراد صرفاً ایستادن در صف پمپ بنزین به مانند کوبن شیر و روغن خواهد شد و بسیار گزینه عجیبی است، ولی بدون تغییر قیمت خواهد بود و هیچ منفعتی هم در اصلاح وضعیت مصرف بنزین نخواهد داشت. شاید تنها مزیت این روش را در این بدانیم که مردم از اجرای این گزینه در مدت کوتاهی خسته‌شوند و به‌سراغ گزینه خودی سه بروند، و گر نه هیچ مزیت دیگری در این طرح وجود ندارد.

ی